

KRÓTKA HISTORIA I DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO W KANADZIE

„Niech ten Kraj Klonowego Liścia łączą wszystkie języki świata, a wśród nich niech będzie nasz język polski – język ojca i brata.” *zs*

W tym roku Polonia Kanadyjska uroczyście świętuje 150-lecie osadnictwa naszych rodaków w Kanadzie. Półtora wieku temu pierwsi przybyli na tę ziemię Kaszubi i tereny, na których zamieszkali, nazwane zostały Ontaryjskimi Kaszubami. Nie było wśród nich nauczycieli, ale doskonale ich rolę spełniali księża. **Pierwsza szkoła języka polskiego w Kanadzie powstała właśnie tam, w 1875 roku**, przy najstarszej polskiej parafii pw. Marii Królowej Korony Polskiej w Wilnie. I choć pojawiać się zaczęły następne szkoły przy parafiach i różnych organizacjach polonijnych nie było jeszcze mowy o zorganizowanej pracy pedagogicznej. Nauczyciele, których los osadził daleko od Ojczyzny, zawsze szukali możliwości uczenia języka polskiego i przekazania dziedzictwa narodowego pokoleniu urodzonemu na obczyźnie. Należało pomyśleć o polonijnym szkolnictwie, o związku skupiającym grupę zawodową nauczycieli. Nie nastąpiło to szybko.

Dopiero w okresie działań II wojny światowej, uczący w polonijnych szkołach z inspektorem Stanisławem Lachowskim na czele, założyli Związek Nauczycieli. Z braku odpowiednich warunków, organizacja ta nie trwała długo, ale po ukonstytuowaniu się Kongresu Polonii Kanadyjskiej, w roku 1944, szereg członkowskich organizacji, w trosce o polskość nowego pokolenia, powołał do życia sekcje oświatowe. Krystalizowała się wtedy struktura Kongresu. Prace zostały przydzielone poszczególnym Komisjom, między którymi znalazła się Komisja Kulturalno – Oświatowa, zamieniona w 1966 roku na Referat Szkolny. Komisja ta była powierzana różnym członkom Zarządu Głównego Kongresu, często mającym niewiele wspólnego z pracą szkół. Dopiero na Zjeździe Kongresu, w październiku 1960 roku, na przewodniczącą tej Komisji wybrano zawodową nauczycielkę - Marię Bieniasz. Wiosną 1962 roku Komisja Kulturalno – Oświatowa Kongresu zwołała zebranie nauczycieli i pracowników oświatowych w Toronto. Tego samego roku Związek miał już swój Statut, stał się członkowską organizacją Kongresu i rozpoczął wydawanie, bardzo skromnego jeszcze, „Biuletynu.” Komisja Oświatowa Kongresu wysłała do Okręgów specjalny kwestionariusz, na podstawie którego nawiązano współpracę ze szkołami polonijnymi, a podobne formularze do tej pory dokumentują ewidencję szkolnictwa w Kanadzie. W roku 1963 zwołano I Zjazd Nauczycielstwa Polskiego z udziałem delegatów z Ontario, Quebec, a nawet z dalekiej Alberty. Był to początek tradycyjnych już Zjazdów zwoływanych co 2 -3 lata. Są one do tej pory miejscem spotkań nauczycieli języka polskiego z całej Kanady, okazją do wymiany doświadczeń i planowania pracy na przyszłość. Na Zjeździe Kongresu w Edmonton w 1966 roku uchwalono, że funkcję przewodniczącego Wydziału Szkolnego w Kongresie pełnić będzie prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie. Dowodem na to, jak duże znaczenie ma zorganizowana praca polskich szkół w Kanadzie, jest ogólne poparcie społeczeństwa i liczba około 250 członków Związku oraz 7 prężnie

działających jego oddziałów w: Mississaudze, Hamilton, London, Montrealu, Calgary, Edmonton i w Winnipegu. Przez te 46 lat funkcje prezesów sprawowali:

1. Maria Bieniasz 1962 – 1963,
2. Wojciech Kociok 1963 -1969,
3. Helena Pierzchalska 1969 -1973,
4. Zofia Halek 1973 -1981,
5. Wanda Bujalska 1981 – 1999,
6. Jolanta Kuśmider 1999 – 2007,
7. Maria Walicka od maja 2007 - pełniąca obowiązki Prezesa ZNP w K

Pani Wanda Bujalska pełniła funkcję prezesa najdłużej - bo 18 lat, oddając wielkie zasługi polonijnemu szkolnictwu w Kanadzie.

W celu podniesienia i pogłębienia kwalifikacji nauczycieli Związek organizował letnie kursy pedagogiczne, prowadził kursy metodyczne, zwoływał konferencje rejonowe. W 1966 roku wydał „**Książkę o Polsce**” dla uczczenia Tysiąclecia Polski Chrześcijańskiej, a w 1989 - „**Polskę wczoraj i dzisiaj.**” Obie zawierają wiadomości z historii, literatury, geografii i kultury Polski. Wydano ujednolicone programy szkolne, zbiór konspektów, dzienniki lekcyjne, świadectwa szkolne, a to niewątpliwy dorobek naszej organizacji.

Z okazji Walnych Zjazdów Związek wydaje Informator Nauczyciela, a od roku 1969 „**Biuletyn**” – pismo Związku Nauczycielstwa Polskiego, które ukazuje się 4 razy w roku w nakładzie około 400 sztuk. „Biuletyn” nie tylko łączy nauczycieli szkół polskich rozsianych na olbrzymiej przestrzeni Kanady, ale również dostarcza wiedzy z dziedziny metodyki, psychologii, pedagogiki i literatury, zawiera też bardzo często konspekty, teksty i materiały do nauczania czy relacje z imprez szkolnych. Najważniejsze jest to, że stanowi on platformę wymiany doświadczeń nauczycieli z różnych terenów.

Jednym z bardzo ważnych osiągnięć jest prowadzony do dziś Konkurs Szkolny Fundacji im. Adama Mickiewicza na najlepsze wypracowanie pisemne w języku polskim. W tym roku szkolnym przystępujemy do jego 49 edycji. W konkursie tym uczestniczą prawie wszystkie szkoły z całej Kanady. Koszty konkursu w pełni finansuje Fundacja im. Adama Mickiewicza.

Od stopnia zainteresowania rodziców sprawami szkoły, polskiej kultury, od ich troski o język ojczysty dzieci, zależy bardzo dużo. Dom tworzy pierwsze potrzeby i nawyki, wykształca i rozwija zainteresowania i pasje. Szkoła polska wspierając się na tym fundamencie osiąga wspaniałe efekty. Możemy się o tym przekonać podczas konkursów rysunkowych, plastycznych czy recytatorskich organizowanych pod patronatem Fundacji im. Władysława Reymonta.

Nie można tu pominąć roli Kościoła, który zawsze ściśle współpracuje ze szkołami i im patronuje. Zrzeszone grono nauczycielskie zawsze było i jest najsilniejszym ruchem zawodowym. Cieszy ta prężność i energia członków Związku Nauczycielstwa w Kanadzie. Oddanie i pasja, z jaką pracują nauczyciele naszego ojczystego języka pozwalają z radością patrzeć w przyszłość i mieć nadzieję, że jeszcze długie lata język polski, nasze tradycje i prawdziwa historia naszej Ojczyzny będą żywe w kraju klonowego liścia.